

Т.М. Брикова, канд. техн. наук, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ

У Законі України «Про освіту» зазначено те, що освіта є державним пріоритетом, який забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства. Сучасна політична та соціально-економічна ситуація в нашій країні потребує сутнісних змін, і на сьогодні виділено одне з головних завдань – стимулювання та розвиток інноваційних процесів у системі освіти.

Застосування інновацій в системі освіти – одна із важливих умов підвищення її ефективності. Цей процес передбачає поступове оновлення і вдосконалення педагогічних технологій, змісту та методів навчання.

Існує різниця у поняттях «новація» та «інновація». Новація – це окремий новітній засіб, а інновація – це процес освоєння цього засобу. Під інноваціями в освітньому процесі розуміються нові методики викладання, нововведення в організації змісту освіти, нові способи організації занять, методи оцінювання освітнього результату.

Серед видів інновацій розрізняють такі, як ретроінновація, аналогова інновація, комбінаторна інновація, сутнісна інновація. Інновації поширюються на такі сфери освіти, як навчання, виховання, управління і перепідготовка кадрів.

Головними ознаками інноваційних процесів в освіті є новизна, безперервність і тривалість, установка на успіх, установка на індивідуальний і колективний педагогічний досвід, зростаюча ресурсомісткість, установка на споживача і ринок праці.

Інновація починається з цілеспрямованого пошуку ідеї. Наступним етапом є її освоєння, шляхом апробації із подальшим переходом у стадію стабільного функціонування. Успішність інноваційного процесу залежить від соціально-психологічного середовища, наскільки воно потребує нової ідеї.

Залежно від рівня поширення інновації є такі, що стосуються змін у системі освіти в цілому і мають глобальний характер (макрорівень), спрямовані на освітнє середовище, створення нових типів навчальних закладів (мезорівень), так і на створення нового змісту окремих дисциплін, розробку нових технологій, форм та методів навчання (мікрорівень).

Інновації мають своїх носіїв, а їх реалізація залежить від рівня підготовленості педагогічного колективу, його здатності творчо працювати, реагувати на глобалізаційні виклики і складні трансформації.

Інноваційне навчання передбачає інтенсивний розвиток особистості, гуманізацію навчально-виховного процесу, переміщення акцентів з процесу навчання на його результати.

Можна визначити такі основні напрями оновлення системи освіти:

- реформування відповідно європейських вимог з одночасним збереженням культурних і національних традицій і забезпечення інтеграції в європейський освітній простір;

- створення умов для підготовки орієнтованих на інновації педагогічних кадрів через покращення змісту педагогічної освіти;

- автономія ЗВО, можливість самоорганізації й самоуправління інноваціями.

Сьогодні якість результату освіти не може характеризувати, як це було раніше, тільки наявністю необхідних знань, навичок і умінь. Знання, навички та вміння повинні бути доповнені й трансформовані в нову якість розвиненими здібностями, придбаними цінностями і готовністю до різних ситуаційних змін. У зв'язку з цим виникає потреба в індивідуальних освітніх стратегіях.

Запровадження інновацій є необхідною умовою розвитку освіти як соціального інституту. Вони мають охоплювати всі види діяльності вищого навчального закладу, відповідно принципу єдності наукового і освітнього процесів.

Незважаючи на пріоритетність інноваційної політики освіти, в Україні поки залишається багато невирішених проблем, які починаються на першому ж етапі їх розробки і впровадження. Вони пов'язані з практичною реалізацією інновацій, відсутністю системного характеру, конкретних заходів, які б поєднували науку, промисловість і освіту.

Одним з багатьох завдань педагогічної освіти є формування позитивного ставлення до інновацій, що базується на уявленнях про їх доцільність, зрозумілість, прогнозованість, демократичність, гуманістичне спрямування, узгодженість із світовими стандартами, їх «екологічність» та безпечність, здатність активувати в адресатів відчуття особистої причетності до інноваційних змін.

Таким чином, вітчизняна освіта, спираючись на свої багаті традиції і прогресивний світовий досвід, йде шляхом інноваційного розвитку, хоча і складно долаючи об'єктивні й суб'єктивні труднощі.